D.7/2002 Birleştirilmiş
Yargıtay/Hukuk 43/2000 ve 88-89/2000

YÜKSEK MAHKEME HUZURUNDA.
Mahkeme Heyeti: Taner Erginel, Başkan, Nevvar Nolan, Gönül Erönen.

Yargıtay/Hukuk 43/2000
(Konsolide Dava No: 418/1999; Lefkoşa)

İstinaf eden: Başak Sigorta Anonim Şti., Lefkoşa
(Davalı)
- ile -

Aleyhine istinaf edilen: 1. Zübeyir Yanal, Mağusa
2. Şeker Sigorta, Lefkoşa
(Davacılar)

A r a s ı n d a.

İstinaf eden namına: Avukat Orhan Z. Bilgehan ve
Avukat Tağmaç Bilgehan
Aleyhine istinaf edilenler namına: Avukat Kıvanç M. Riza.

Yargıtay/Hukuk 88/2000
(Konsolide Dava No: 2007/99-2008/99; Lefkoşa)

İstinaf eden: Güven Sigorta T.A.Ş., Lefkoşa
(Davalı)

- ile -

Aleyhine istinaf edilen: Hasan Alkan, Lefkoşa
(Davacı)

A r a s ı n d a.

İstinaf eden namına: Avukat Orhan Z. Bilgehan ve
Avukat Tağmaç Bilgehan
Aleyhine istinaf edilen namına: Avukat Kıvanç M. Riza.

Yargıtay/Hukuk 89/2000
(Konsolide Dava No: 2007/99-2008/99; Lefkoşa)

İstinaf eden: Güven Sigorta T.A.Ş., Lefkoşa
(Davalı)

- ile -

Aleyhine istinaf edilen: Nuray Alkan, Lefkoşa
(Davacı)

A r a s ı n d a.

İstinaf eden namına: Avukat Orhan Z. Bilgehan ve
Avukat Tağmaç Bilgehan
Aleyhine istinaf edilen namına: Avukat Kıvanç M. Riza.

Lefkoşa Kaza Mahkemesi Kıdemli Yargıcı Önder Gazi'nin 418/99 sayılı davada 2.2.2000 tarihinde verdiği karara ve Lefkoşa Kaza Mahkemesi Yargıcı Bahar Saner'in 2007/99 ve 2008/99 sayılı davalarda 21.6.2000 tarihinde verdiği karara karşı Davalılar tarafından yapılan istinaflardır.

H Ü K Ü M

Taner Erginel, Başkan: Önümüzdeki istinafta üç karar hazırlanmıştır. İlk kararı okuyorum. İstinaf konusu davalarda öğrenci sürüş ehliyetli bir sürücünün yanında sürüş ehliyetli birisi olmadan araba sürüp kaza yapması halinde sigortanın kazadan sorumlu olup olmadığı tartışılmaktadır. Birleştirilmiş her üç istinafta da trafik kazası sonucu yaralanan kişiler kazaya neden olan sürücüler aleyhine dava açarak özel ve genel tazminat talep ettiler. Bu davalarda tazminat konusunda ya hüküm verildi ya da taraflar arasında anlaşmaya varıldı. Daha sonra sigortaların tazminat ödeme yükümlülüğü olup olmadığı konusu tartışılmaya devam edildi.

Davalı olan sigortalar tazminatı ödemek zorunda olmadıklarını, çünkü öğrenci ehliyeti olan sürücülerin yanlarında ehliyetli birisi olmadan araba sürmelerinin sigorta poliçesine ve tüzüğe aykırı olduğunu, bu nedenle sigortanın kazayı kapsamadığını öne sürdüler. Acaba öğrenci ehliyetine sahip bir sürücü sigorta poliçesine ve Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Tüzüğüne aykırı olarak yanında sürüş ehliyetli birisi olmadan araba sürüp kaza yapmışsa sigorta kazayı kapsamaz mı? Bu soruya yanıt ararken sorunun basit olmadığını görürüz. Çünkü bir sürücünün sigorta poliçesine ve tüzüğe aykırı birçok hareket yapması mümkündür. Örneğin alkol etkisi altında araba kullanma olasılığı vardır. Acaba bu ve buna benzer hallerde sigorta poliçesi geçerliliğini yitirecek ve sigorta sorumluluktan kurtulacak mı?

Konuyu daha iyi anlamak için bazı teorik bilgilere başvurmakta yarar görüyorum. Bilindiği gibi bir kişinin diğerine tazminat ödeme yükümlülüğü sözleşmeye ya da haksız fiile dayanabilir. Hukukta bunlara benzer başka tazminat nedenleri de bulunmakla birlikte bu konular bizim tartışma alanımız dışındadır. Değişen yaşam koşullarının klâsik sorumluluk nedeni olan sözleşme veya haksız fiili yetersiz hale getirdiğini görüyoruz. Yolda yürüyen bir vatandaşın bir trafik kazası nedeniyle ağır yaralandığını düşünelim. Dikkâtsiz araba sürerek kendisini yaralayandan haksız fiil nedeniyle tazminat talep edebilecektir. Ancak sürücünün mali durumu tazminatı ödemeye müsait değilse ne olacaktır? Her geçen gün artan trafik kazaları, bu kazalarda meydana gelen zararların büyüklüğü ve sürücülerin bu zararları tazmin edememesi Yasa Koyucuları yeni çözümler aramak zorunda bıraktı. Bulunan çözüm, yeni bir sorumluluk türü yaratmak oldu. Yapılan yasalarla sigortasız araba sürmeyi suç haline getirdiler ve sigortaları 3. kişilere karşı tazminat ödeme sorumluluğu altına koydular.

Bu yeni düzenlemede sigortanın tazminat ödeme yükümlülüğü klâsik sorumluluk türlerine benzememektedir. Çünkü kazaya uğrayan yaralı ile sigorta arasında ne sözleşme ne de haksız fiil şeklinde bir bağlantı yoktur. Sigorta farklı bir nedenle yolda yürüyen ve kaza sonucu yaralanan kişiye tazminat ödemek zorunda kalmaktadır. Bu yeni sorumluluk türünü "yasadan kaynaklanan sorumluluk" olarak tanımlayabiliriz. Böyle bir düzenlemede sigortanın hangi hallerde sorumluluktan kurtulmasının uygun olacağı sorusuna yanıt bulmaya çalışalım. Hukuk mantığı bize bir yasa, hiç ilgisi olmayan iki kişi arasında bir sorumluluk oluşturduğuna göre yine aynı yasanın bu sorumluluğun sınırlarını belirtmesi gerektiğini söylemektedir.

Sade bir vatandaşın yolda yürüdüğünü varsayalım. Hiç bilmediği bir araba sürücüsü ona çarparak yaralıyor ve yasa gereğince yapılan bir sigorta nedeniyle meydana gelen zararı, ismini dahi işitmediği bir sigortanın ödemesi söz konusu oluyor. Burada yasadan kaynaklanan bir yükümlülük vardır. Şu halde sigortanın hangi hallerde sorumluluktan kurtulacağı sorusunun yanıtını da yine aynı yasanın vermesi gerekir. İyi bir yasanın "yürürlükte olan bir sigorta poliçesi bulunduğuna göre sigorta zararı tazmin etmelidir. Ancak şu şu hallerde sorumluluk ortadan kalkar" diye açıklık getirmesi uygundur. Eğer yasa bunu yapmamışsa ve sade vatandaşın kaderini başka bir belgeye örneğin sigorta ile sigortalı arasında yapılmış sözleşmeye yani sigorta poliçesine bağlamışsa ortada bir hata vardır. Bir yasanın korumaya çalıştığı bir kişinin korunmasını, bu kişinin tanımadığı iki kişi arasında yapılmış sözleşme şartlarına bağlaması doğru olabilir mi? Eğer yasanın düzenlemesi böyle ise yasa amaçladığı gibi yolda yürüyen sade vatandaşı yeterince koruyabilir mi?

Bu noktada akla diğer bir yasal sorun geliyor. Eğer sürücü yani sigortalı sigorta ile yaptığı sözleşmeye yani sigorta poliçesine aykırı hareket etmişse sigortanın sözleşmenin ihlâlinden kaynaklanan hakları ne olacaktır? Hukuk mantığı bize böyle bir durumda sigortanın yolda yürüyen sade vatandaşa karşı (ona üçüncü kişi diyebiliriz) yasa nedeniyle sorumlu olmasını, tazminatı ödemesini ve daha sonra dönerek poliçeyi ihlâl eden sürücüden sözleşmeden kaynaklanan haklarını talep etmesini doğru bir yöntem olarak gösterir. Çünkü sigorta ile sürücü arasında anlaşmaya varılan poliçe şartları çeşitli ve çok olabilir. Bu şartlar üçüncü kişiyi ilgilendirmese bile tarafları ilgilendirmektedir. Poliçeye aykırı hareket eden sigortalı sigortaya karşı sorumlu olmalıdır. Bu nedenle yasa nedeniyle üçüncü kişiye karşı sorumlu olan sigortanın dönerek ödediği tazminatı sigortalıdan talep etmesi yani ona rücu etmesi mümkün olmalıdır.

Bu genel hukuk bilgilerinden hareket ederek önümüzdeki yasal sorunu analiz etmeye çalışalım. Fasıl 333 Üçüncü Şahıs Sigorta Yasasının bir ölçüde yukarıdaki teorik bilgilere ve hukuk mantığına uygun yapıldığını söyleyebiliriz. 1954 yılında kabul edilen Fasıl 333 Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) Yasasının 3(1) maddesi bu görüşlere uygun olarak sigortasız araba kullanılmasını suç haline getirmiştir. Yasanın 3(2) maddesi de bu suça verilecek cezaları belirlemiştir. Şu halde araba süren kişilerin arabaları sigortalı olmalıdır. Yürürlükte bir sigorta poliçesi olmasına rağmen şu veya bu nedenle bu poliçenin geçerli olmaması halinde durum ne olacaktır? Sigortasız araba sürme suç olduğuna göre sigorta poliçesinin geçerli olmaması halinde suç işlenmiş olacaktır. Bu durumda sigorta da tazminat ödeme yükümlülüğünden kurtulacaktır. Sigorta poliçesinin hangi hallerde geçersiz hale geleceği sorusuna yasanın yanıt vermesi ve tereddütleri ortadan kaldırması gerektiğini belirtmiştim.

Maalesef Fasıl 333 bunu yapmamıştır. Bu nedenle doğal olarak sigorta poliçeleri dikkate alınarak ve Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Tüzüğüne bakılarak sigortanın geçerli olup olmadığı saptanma yönüne gidilmiştir. Yolda yürüyen sade vatandaşın yani 3. kişinin korunmasının sigorta ile sigortalı arasında yapılmış sözleşmeye yani sigorta poliçesi şartlarına bağlanması doğru olabilir mi? Bir suçun yani sigortasız araba sürme suçunun işlenip işlenmediğinin diğer iki kişi arasında yapılmış sözleşme şartlarına bağlanması doğru olabilir mi? Bunların doğru olmadığı kanısındayım. Motorlu Araçlar Yol ve Trafik Tüzüğü de sorunu çözmeye yeterli değildir. Çünkü bu tüzük arabaların nasıl sürülmesi gerektiğini ayrıntılı bir şekilde düzenlemiştir. Tüzüğün 29(4) maddesine göre öğrenci sürüş ehliyeti ile araba süren bir kişinin yanında ehliyetli birisini bulundurması gerekir. Ne var ki bu kurala aykırı hareket etmek ve bu suçları işlemek başka şey sigortanın geçersiz hale gelmesi ve sigortasız araba sürme suçunun işlenmesi başka şeydir. Bu nedenlerle yasal düzenlemenin yetersiz olduğu kanısındayım. Ancak bu görüşlerimi ve yasanın eleştirisini bir tarafa bırakarak yasanın doğru olarak nasıl uygulanabileceğini araştıralım.

Yasanın hatalı düzenlemesinin sorunlar yaratması kaçınılmazdı. Nitekim yasal tartışmalar daha Fasıl 333'ün yürürlüğe girdiği 1954 yılından başlamıştır. 1958 yılında dinlenen The Police v. Aghisilaos Karavias davasında (C.L.R. Vol. 23 sayfa 108) konumuza çok benzer bir konu tartışılmıştır. Bu davada önümüzdeki davalardaki gibi öğrenci ehliyeti sahibi olan sürücü yanında sürüş ehliyetli birisi olmadan ve araba üzerinde öğrenci olduğunu gösteren "L" işareti bulunmadan araba sürüyordu. Sanığın yürürlükte olan bir sigorta poliçesi vardı. Buna rağmen Sanık sigorta kapsamadığı halde araba sürmekle yani sigortasız araba sürme suçunu işlemekle itham edildi. Sanığın sigorta poliçesi ve

tüzükteki maddeleri ihlâl ettiği açıktı. Ancak acaba sigorta geçersiz hale gelmiş ve dolayısıyle sigortasız araba sürme suçu işlenmiş miydi? Eğer Sanığın sigortasız araba sürdüğü ve suç işlediği sonucuna varılırsa bunun doğal sonucu olarak sigorta kazayı kapsamamış olacak ve sigorta sorumluluktan kurtulacaktı. Böyle bir sonucun ise 3. kişileri korumak için yapılmış yasanın amacına uygun olamayacağı açıktı. Sanırım bu çelişkiyi gören İlk Mahkeme yargıcı bir çözüm arayışı içine girdi. Sigorta poliçesini geniş yorumlayarak sigortanın geçerliliğini koruduğu, sigortanın kazayı kapsayıp suçun işlenmediği kanısına vardı. Bunun için İlk Mahkemenin benimsediği yasal görüşü şöyle özetleyebiliriz. "Sigortanın geçerli olup olmadığını saptamak için poliçe hükümlerini yorumlamaya çalışırken 'contra preferentem' ilkesini dikkate almak gerekir. Bu ilkeye göre yazılı bir belge iki türlü yorumlanabilirse belgeyi hazırlayanın aleyhine olan yorumun tercih edilmesi gerekir. Sigorta poliçeleri sigortalar tarafından hazırlandığına göre tereddüt durumunda sigortanın aleyhine olan yorum tercih edilmelidir. Dolayısıyle sigorta poliçesini geçerli kabul etmek ve suçun işlenmediği sonucuna varmak gerekir."

İlk Mahkeme yargıcı yasanın amacını dikkate almış ve poliçe şartları ile tüzük hükümleri ihlâl edilmesine rağmen poliçenin geçerli olacağı ve sigortanın sorumluluğunun devam edeceği sonucuna varmıştı. Yukarıda anlattıklarımdan görüleceği gibi bu, hatalı bir yasaya karşı bulunan bir çıkış yolu idi. Maalesef zamanın İstinaf Mahkemesi konuya bu açıdan bakmamıştır. İlk Mahkeme Yargıcının görüşüne katılmayarak, ne poliçede ne de tüzükte yoruma açık tereddütlü bir durum olmadığı, poliçe şartları ihlâl edildiğine göre geçerli bir sigorta poliçesi bulunmadığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyle öğrenci sürüş ehliyeti ile araba süren bir sürücünün yanında

sürüş ehliyetli birisi olmaması halinde meydana gelen kazadan sigortanın sorumlu olmadığına karar vermiştir.

A. Karavias davasının bir ceza davası olduğu ve önümüzdeki hukuk davalarını etkilemeyeceği öne sürülmüştür. Bu iddiaya katılma olanağı bulamıyorum. Ceza davaları ile hukuk davalarının farklı değerlendirilmesi gerektiği doğru bir görüş olmakla birlikte burada suç olan sigortasız araba sürmedir. Yani sigortanın geçersiz olması suçun şartıdır. Olayın hukuk ve ceza açısından değerlendirilmesi birbiri ile bütünleşmektedir. Dolayısıyle hukuk ve ceza davası ayırımının bizi etkilemesi söz konusu değildir. Ayrıca bir davada önemli olan benimsenen yasal görüş ve izlenen hukuk mantığıdır. İster hukuk, ister ceza davası olsun A. Karavias davasında İstinaf Mahkemesinin benimsediği görüş bizi sigortanın kazayı kapsamadığı ve suçun işlendiği sonucuna götürmektedir.

Üzerinde durmak istediğim diğer bir karar ise Ak Sigorta ile Mehmet Macit İleri arasında görülen (Yargıtay/Hukuk 22/83, 54/83; D.3/84) davadır. Bu davada da sürücü İsmail Adem'in sigortası vardı. Yaralanan Mehmet Macit İleri tazminatı İsmail Adem'in sigortası olan Ak Sigortanın ödemesini talep edince sigorta, poliçenin geçerli olmadığı ve kazayı kapsamadığı savunmasını yaptı. Sigortaya göre sigorta kazayı kapsamıyordu; çünkü sürücü İsmail Adem poliçe şartlarını ve tüzüğü ihlâl ederek geçerli bir sürüş ehliyeti olmadan arabayı sürmüştü. İsmail Adem İngiltere'den gelerek Kuzey Kıbrıs'ta yaşamaya başlamış birisi idi. İngiltere'de aldığı bir sürüş ehliyeti olmakla birlikte bu ehliyetin süresi sona ermişti. İstinaf Mahkememiz yukarıda anlattığım Karavias davasında İstinaf Mahkemesinin benimsediği gerekçeye paralel bir gerekçeyle sigortanın kazayı kapsamadığı kanısına vardı. Bu karara göre bir sigortanın sigortalıyı kapsayıp kapsamadığına karar verilirken esas alınması gereken sigorta poliçesindeki

şartlardır. Bir kez sürüş ehliyeti almış bir kişinin sürüş ehliyetinin süresi sona erse bile ehliyetsiz araba sürme konumuna girmeyeceği ve sigortanın geçerli olmaya devam edeceği geçmiş içtihatlarda karara bağlanmıştı. Yurt dışında sürüş ehliyeti almış bir kişinin ehliyetli birisi olduğu ve sigortasının geçerliliğini koruduğu konusunda da tereddüt yoktu. Ancak İstinaf Mahkemesi poliçedeki şartlar dikkate alındığında İsmail Adem'in geçerli bir sürüş ehliyeti olmadığı kanısına vardı. Yurt dışında alınan bir sürüş ehliyeti sahibinin Kıbrıs'a yerleştiği zaman yeni bir sürüş ehliyeti alması gerektiğini, süresi sona eren bir sürüş ehliyetinin ise yenilenmesi gerektiğini göz önünde bulunduran İstinaf Mahkemesi poliçenin geçerliliğini yitirdiği sonucuna vardı. Önümüzdeki yasal soruna sigorta ile sigortalı arasında yapılan sözleşme açısından baktığımız zaman bu kararın doğru olduğunu düşünebiliriz. Ancak Fasıl 333 altında yapılan sigorta poliçeleri tarafların tamamen özgür iradeleri ile değil, yasa emrettiği için yaptığı sözleşmelerdir. Bu nedenle yorumlanırken 3.üncü kişiyi korumak olan yasanın amacının dikkate alınması gerekir.

Saygım saklı kalma koşuluyla Mehmet Macit İleri davasında verilen karara katılma olanağı bulamıyorum. Yolda yürüyen sade bir vatandaşı beklenmedik kazalara karşı korumak için bir yasa yapılıyor, bu korumanın kapsamının vatandaşın hiç tanımadığı iki kişi yani sigorta ile sigortalı arasında yapılmış poliçe şartlarına bağlanması ve bu şartların dar yorumlanarak sigortanın geçersiz hale gelmesi doğru olabilir mi? Bu vatandaş bize "Bana çarparak kaza yapan sürücünün sürüş ehliyetini nereden aldığı, bu ehliyetin süresinin sona erip ermediği veya bu kişinin Kıbrıs'a yerleşip yerleşmediği konuları ile benim ne ilgim var? Yasa benim kaderimi niçin bunlara bağlıyor?" diye soracak değil mi?

Önümüzdeki yasal konuyu tartışan içtihatların bir bölümünün yukarıdaki iki örneği izlediklerini ve sigorta poliçelerini dar yorumlayarak sigortaların sorumlu olmadığı sonucuna vardıklarını görürüz. Diğer bazı içtihatlarda ise A. Karavias davasında İlk Mahkeme yargıcının bulduğu çözüm yoluna benzer bir çözümle poliçe geniş yorumlanmış ve sigortalar sorumlu tutulmuştur. Bu ikinci grup içtihata örnek olarak Pyrieli v. The Police davasını (1963 C.L.R. sayfa 96) gösterebiliriz. Bu davada sürücü sona ermiş bir öğrenci ehliyeti ile araba sürmüştü. İstinaf Mahkemesi poliçeyi geniş yorumlayarak poliçedeki ehliyetli olarak araba sürme şartının ihlâl edilmediği ve sigortanın geçerliliğini koruduğu sonucuna varmıştır.

İngiltere'de Rendlesham v. Dunne (1964 1 Lloyd's Rep 192) davasında da aynı yol izlenmiştir. Bu davada bizdeki davalarda olduğu gibi öğrenci ehliyeti olan birisi yanında ehliyetli birisi olmadan araba sürmüştü ve sigortanın geçerli olup olmadığı tartışılmıştır. Mahkeme, sigorta şartlarını geniş yorumlayarak sigortanın geçerliliğini koruduğu sonucuna varmıştır.

Görüleceği gibi geçmiş içtihatların bir bölümü istinaf eden avukatının görüşlerini desteklemekte, sigorta poliçesi şartlarına büyük önem vermekte, sigorta poliçesini dar yorumlamakta ve sigortanın sorumlu olmadığı sonucuna varmaktadır. Diğer bir grup içtihat ise yine sigorta poliçesi şartlarından hareket etmekle birlikte bu poliçeyi geniş yorumlayarak sigortanın geçerliliğini koruduğu sonucuna varmaktadır. Bu iki grup içtihattan birini tercih etmemiz gerekmektedir.

Acaba sigorta poliçesini dar yorumlayarak sigortanın sorumlu olmadığı sonucuna varan içtihatları mı yoksa geniş

yorumlayarak sorumlu olduğu sonucuna varan içtihatları mı izlememiz daha doğrudur? Bu soruya açık ve kesin bir yanıt vermemiz gerekir. Yukarıda anlattıklarım sigorta poliçesini geniş yorumlayan ve sigortayı sorumlu tutan içtihatları izlemeye taraftar olduğumu göstermektedir. Bu içtihatların yasanın amacına daha uygun ve daha âdil oldukları için izlenmeleri gerektiği görüşündeyim.

Bu grup içtihatlarda belirtilen görüşlere aşağıdaki görüşlerimi de eklemek isterim. Sigorta poliçesinin bazı şartları ihlâl edilmiş olabilir. Bu, sigorta ile sigortalı arasında halledilecek bir konudur. Sigortanın geçersiz olması için sigorta poliçesinde yer alan şartlardan herhangi birinin ihlâli yeterli olmamalıdır. Çünkü o poliçe yasanın emriyle yapılmıştır. Yasa yolda yürüyen sade vatandaşı korumak amacıyle poliçenin yapılmasını emretmiştir. Şu halde poliçenin yapımında hazır bulunmayan ancak gerçekte hazır olduğu varsayılması gereken bir kişi daha vardır ve poliçe şartları yorumlanırken o kişinin hakları da dikkate alınmalıdır. Diğer bir ifade ile Fasıl 333 altında yapılan sigorta poliçeleri tarafların özgür iradesi ile yaptıkları diğer sözleşmelerden farklıdır. Burada yasa emrettiği için yapılan bir sözleşme vardır. Bu nedenle yolda yürüyen sade vatandaşa yasanın tanımak istediği haklar gözardı edilmemelidir.

Sigorta poliçesi sigorta ile sigortalı arasında yapılmış bir sözleşme olup bu sözleşmedeki şartlar daha çok iki tarafı ilgilendirir. Bu şartlara aykırılık halinde herhangi bir sözleşmede olduğu gibi tarafların birbirine karşı sorumluluğu doğar. Dolayısıyle sigortanın yasa nedeniyle 3. kişiye ödediği tazminatı poliçeye aykırılık nedeniyle geri alabilmek için sigortalıya başvurması mümkündür. Fasıl 333'ün 10(4) maddesi de bazı hallerde bu rücu hakkının kullanılabileceğini

belirtmektedir. Ancak böyle bir madde olmasa bile genel hukuk ilkeleri buna olanak vermektedir.

Yukarıda yaptığım değerlendirmenin benzerini tüzük açısından da yapabiliriz. Tüzüğe göre öğrenci ehliyetli birisinin yanında sürüş ehliyeti olan birisi olmadığı halde veya arabasında "L" işareti olmadığı halde araba sürmesi suçtur. Ancak bu suçları sigortasız araba sürme suçu ile karıştırmamak gerekir. Sigortasız araba sürme suçunun işlenmesi demek sigortanın geçersiz olması ve o sürücüyü kapsamaması demektir. Yürürlükte bir sigorta poliçesi olduğu halde sigortasız araba sürme suçunun işlendiği ve sigortanın geçerli olmadığı sonucuna varmanın yasanın amacına ters düşebileceğini akılda tutmak zorundayız.

Tüm bu görüşlere ek olarak bu tartışmaların yasanın hatalı düzenlenmesinden kaynaklandığını vurgulamak isterim. Yukarda açıkladığım gibi sigorta poliçesinin geçerli olmadığı haller yasada belirtilmeliydi. Sigorta poliçesinin geçerli olup olmadığı sorusunun yanıtını yabancı iki kişi arasında yapılmış poliçe şartlarında veya başka bir amaçla yapılmış tüzük hükümlerinde aramak doğru değildir. Yasa koyucu Fasıl 333 Üçüncü Şahıs Sigorta Yasasında değişiklik yaparak sigorta poliçesi olduğu halde bu poliçenin geçerli olmaması nedeniyle koruma dışında kalan kişileri tartışmaya yer bırakmayacak şekilde koruma alanı içine almalıdır.

1993 yılına kadar sigorta poliçesi olmadan kaza yapan kişilerin yaptığı kazalarda mağdurlar tamamen korumasız kalıyorlardı. 39/93 sayılı Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası ile bu konuda büyük bir gelişme sağlanmıştır. Bu yasa ile oluşturulan Zorunlu Sigortalar Garanti Fonundan sigortasız trafik kazalarının mağdurları tazmin edilmeye başlanmıştır. Yasa altında yapılan tüzüğün 14. maddesine göre

sigorta poliçesi olmaması, kaza yapan aracın bilinmemesi veya sürücünün sürüş ehliyeti olmaması hallerinde mağdurlar fon tarafından tazmin edilmektedir. Ancak sigorta poliçesi olan, fakat şu veya bu nedenle poliçenin geçersiz olup kazayı kapsamadığı durumlar 39/93 sayılı yasa kapsamı dışında kalmıştır. Bu durumda Yasa Koyucunun tercih edebileceği alternatif yollardan biri de 39/93 sayılı yasa kapsamını genişletmek ve özel sigortaların sorumlu olmadığı tüm halleri zorunlu sigortalar kapsamı içine almak olabilir. Bu alternatif yollardan birinin gerçekleşmesi halinde yolda kazaya uğrayan bir vatandaşı ya özel sigortalar ya da fon tazmin etme yükümlülüğü altına girecektir. Böylece gittikçe artan trafik kazalarına karşı vatandaşlarımız korunmuş olacaktır.

Yukarıdaki görüşler ışığında İlk Mahkemenin verdiği kararların doğru olduğu ve istinafın reddedilmesi gerektiği kanısındayım.

Nevvar Nolan: Olgular Yargıç Erönen'in kararında görülmektedir. Birleştirilerek dinlediğimiz istinaflara konu davaların olguları ile İngiltere'de 1964 yılında karara bağlanan Rendlesham v. Dunne (1964) 1 Lloyd's Rep. 192 davasının olguları örtüşmektedir; sigorta poliçelerinin ilgili şartları da aynıdır. Rendlesham v. Dunne davasında, öğrenci ehliyeti verilen bir kişinin, araba kullanırken uyması gereken bir koşula uymamasının, öğrenci ehliyeti sahibini, sigorta poliçesinde ifade edilen "sürüş ehliyeti sahibi" olmaktan çıkarmadığı ve bu bağlamda sigorta poliçesinde ifadesini bulan sürüş ehliyetinin öğrenci ehliyetini de kapsadığı, karara bağlanmıştır. Yüksek Mahkeme kararı olmamasına rağmen, bu kararın değiştirildiğini veya bu karar ile bağdaşmayan başka bir karar üretildiğini gösteren başka bir karar bize sunulmadığına göre bizim de bu kararı benimsememiz ve takip

etmemiz doğru olacaktır kanısındayım. Bu nedenle istinafların reddedilmeleri görüşündeyim.

Gönül Erönen: Bidayet Mahkemesi huzurunda konsolide edilmiş olan 2007/99-2008/99 sayılı davalar Yargıtay/Hukuk 88/2000 ve 89/2000 sayılı istinafların konusudur ve 8.1.1996 tarihinde meydana gelen bir trafik kazası neticesinde ortaya çıkan hasarın ödenmesi ile ilgilidir. Yargıtay/Hukuk 43/2000 sayılı istinaf ise Lefkoşa Kaza Mahkemesinde dinlenen 418/99 sayılı davada verilen karardan yapılmaktadır. Yargıtay/Hukuk 43/2000 sayılı istinaf 18.10.1998 tarihinde meydana gelen bir başka trafik kazası neticesinde ortaya çıkan hasarın ödenmesi ile ilgilidir. Her üç davanın birleştirilmesindeki esas neden tümünde hukuki sorunun ayni olmasından kaynaklanmaktadır.

Huzurumuzda konsolide edilmiş Yargıtay Hukuk 88/2000-89/2000 ve 43/2000 sayılı istinaflarda ilgili taraflar arasında olgular üzerinde ihtilaf olmayıp istinaflar sadece hukuki noktalar üzerine dayanmaktadır.

İstinafların ortak konusu özetle, öğrenci sürüş ehliyetine sahip bir kişinin yanında sürüş ehliyetine sahip bir kişi bulunmadığı halde araç kullandığı zaman sigorta kapsamında olup olmadığı ile ilgilidir.

Bidayet Mahkemeleri nezdinde yapılan her 3 davanın duruşmalarında olgular üzerinde herhangi bir şahadet sunulmamış olup taraflar sadece yukarıda belirtilen konu ile ilgili olarak Mahkemeye hitapta bulunmakla yetindiler. Bu hitaplarında ise öğrenci sürüş ehliyetine sahip bir kişinin sigorta maksatları bakımından geçerli bir ehliyeti olup olmadığı ile ilgili hukuki ve içtihadi otoriteleri Mahkeme huzuruna getirdiler.

Bidayet Mahkemeleri tarafları dinledikten sonra her 3 davada özetle, öğrenci ehliyetinin sigorta maksatları bakımından geçerli bir ehliyet olduğu kanaatine vararak her 3 davadaki Davacı lehine ve her 3 davadaki Davalılar aleyhine hüküm vermiştir.

Her 3 davadaki Davalılar, sigorta şirketleri olup Bidayet Mahkemelerinin vermiş oldukları bu kararlardan istinaf etmişlerdir.

İstinafın duruşması sırasında İstinaf Edenleri temsil eden avukat, Bidayet Mahkemeleri nezdinde yapmış olduğu benzer hitaplarda temas ettiği hukuki argümanları tekrarlayarak öğrenci sürüş ehliyetinin neden bir "sürüş ehliyeti" sayılmadığını izah etmeye çalışmış ve böyle bir sürüş ehliyetine sahip olan kişinin yanında sürüş ehliyetini haiz bir kişi yoksa araç kullanmaya "izni"' olmadığını; öğrenci sürüş ehliyetinin varlığının motorlu araç kullanmak için sadece bir izin sayıldığını bu nedenle sürüş ehliyetini haiz bir kişinin yanında bulunmaması halinde motorlu araç süremeyeceğini veya başka bir deyişle motorlu araç kullanmak için "izin"'i olmadığı varsayılarak böyle bir kişinin araç sigorta kapsamı dışında kalacağını, iddia etmiştir.

İstinaf Edenler avukatı konu ile ilgili iddialarına devam ederek İngiltere'de bulunan mevzuatın Kıbrıs'taki mevzuattan farklı olduğunu ileri sürerek KKTC'de geçerli olan yasal durumun yukarıda iddia ettiği şekilde olduğu hususunda bizi ikna etmeye çalışmıştır.

Aleyhine İstinaf Edilenler adına hazır bulunan avukatlar ise konu ile ilintili hukuki durumu ileri sürerken mevcut içtihat kararları ışığında bir "sürüş ehliyeti"nin "öğrenci sürüş ehliyetini" de kapsadığını, öğrenci sürüş ehliyetini

haiz bir kişinin araç kullanması halinde yanında sürüş ehliyetine sahip olan bir kişinin de bulunması gerekliliğinin sadece cezai durumu ilgilendirdiğini, bunun tersini savunan iddiaların ise bugüne kadarki uygulamayı ve içtihadi kararlar neticesinde yerleşmiş prensipleri ters çevirmeye yönelik olduğunu iddia etmişlerdir.

Kararımızın başında da belirttiğimiz gibi huzurumuzdaki istinafta cevaplandırılması gereken esasen tek bir husus bulunmaktadır, o da; öğrenci sürüş ehliyetine sahip bir kişinin yanında sürüş ehliyeti sahibi bir kişi bulunmadığı halde araç kullandığı zaman sigorta kapsamında olup olamayacağıdır.

Yargıtay/Hukuk 88-89/2000 sayılı istinaflarda, Bidayet Mahkemesi huzurunda emare olarak sunulan "Motorlu Araçlar '3. Şahıs Sigorta' Yasası, 1954 sigorta sertifikası" nın kapsamı ile ilgili belgenin şart bendinin bir kısmında şöyle yazmaktadır:-

> "Provided that the person driving holds a licence to drive the motor vehicle or has held and is not disqualified for holding or obtaining such a licence. The term "licence" means a licence or other permit required by the licensing authority or other laws or regulations."

43/2000 sayılı istinafta Bidayet Mahkemesi huzurunda emare olarak sunulan "Motorlu Araçlar '3.cü Şahıs Sigorta Yasası 1954 Sigorta' sertifikası"nın kapsamı ile ilgili belgede ise şöyle bir ibare bulunmaktadır:-

> "Araç sevk ve idare etmeye yetkili şahıs veya şahıslar.
> a. poliçe sahibi
> b. poliçe sahibinin emri veya izni ile süren herhangi bir kişi.
> Ancak sevk ve idare edenin sürüş ehliyeti

> sahibi olması veya sürüş ehliyetinin iptal edilmemiş olması veya böyle bir ehliyeti almaktan men edilmiş olmaması gerekmektedir. "Sürüş Ehliyeti" Yasalar veya nizamnameler uyarınca verilen ehliyeti anlatır."

Görüleceği gibi bu iki belgede yer alan ibareler arasında pek büyük bir fark yoktur. Bir "ehliyet" sahibi olunması gerekir. Türkçe metinde '"sürüş ehliyeti" yasalar veya nizamnameler uyarınca verilen ehliyeti anlatır" ' derken, İngilizce metinde "the term "licence" means a licence or other permit required by the licensing or other laws or regulations" denmektedir. Yani kişinin sigorta kapsamında olması için sadece "ehliyet"'i, yani "licence" i olması yeterli olduğu belirtilmektedir. İngilterede "licence", tabirinin motorlu araçlarla ilgili mevzuat açısından, "izin" yani "permit" i de kapsadığı anlaşılmaktadır. "Ehliyet" aslında araç kullanmak için ilgili makamlarca resmi ve yazıya dökülmüş bir "izin" (permit) dir. Türkçe çevirisinde yer alan "ehliyet" tabirinin ayni zamanda (yukarıda belirtildiği şekilde) resmi ve yazılı bir "izin"i (permit) içerdiğini kabul etmek yerinde olur. "Permit" kelimesinin sözlük anlamına bakacak olursak, yeni Redhouse Lugatı İngilizce – Türkçe İstanbul 1950 baskı da iki ayrı başlık altında şöyle dendiğini görmekteyiz.

> "***permi****t* -izin vermek, müsade et, ruhsat vermek, icazet vermek tahammül et, bırakmak kabul et; razı ol; ***permit***-izin terekesi; ruhsatname; icazet."

"Permit" her ne kadar doğal anlamında "izin verme" fiilini kapsamakta ise de ayni zamanda bu amaçla verilen somut ve resmi bir belgeyi "izin belgesini" de kapsamakta ve anlatmaktadır.

İstinaf Eden avukatının istinafta atıfta bulunduğu Police v. Aghisilaos Karavias, of Kyrenia (1958 Vol 23 C.L.R.,108)

davası bir ceza davasından yapılan bir istinaftır ve o davada söz konusu edilen sigorta poliçesinin şart bendindeki ibare şöyle aktarılmıştı:-

> "Provided that the person driving is permitted in accordance with the licensing or other laws or regulations to drive the motor vehicle or has been permitted and is not disqualified by order of a Court of Law or by reason of any enactment or regulations in that behalf from driving the motor vehicle".

Yukarıda belirtilen Karavias davası ile huzurumuzdaki meseleler arasında bazı farklılıklar vardır. Bu farklılıklardan bir tanesi Karavias davasında sigorta poliçesinin şart bendinde motorlu araç kullanılması için resmi bir ehliyetin (licence) varlığından bahsedilmemektedir. Bu davada kişinin motorlu aracı kullanmak için sadece hukuken izni (permitted) olması gerektiğinden bahsedilmektedir. Halbuki bizim karar vermemiz gereken istinaf konusu böyle bir iznin verilip verilmediği değil, sigorta poliçesinin de kapsayacağı anlamda, resmi bir "ehliyet"in var olup olmadığı ile ilgilidir.

Huzurumuzdaki istinaflara konu meselelerde sigorta poliçeleri üzerinde yer alan şart bendleri KKTC'deki yasal mevzuat uyarınca konulmaktadır. KKTC'deki yasal durumun dayanağı da İngiliz hukukudur. Dolayısıyle araştırdığımız sorunun yanıtını bulabilmek için KKTC'deki yasal duruma ve İngiltere'deki uygulamaya bakmak gerekmektedir.

İngiltere'deki hukuki durumu açıklayan karar bir Bidayet Mahkemesinde verilen Rendlesham v. Dunne 1964 1 Lloyds Rep. 192 (City.Ct.-Judge Herbert) davasında açıklanmıştır. Bu kararda Bidayet Mahkemesi özetle, sigorta poliçesinde yer alan "ehliyet" kelimesinin sadece "sürüş ehliyeti" (full licence) kapsadığı konusunda dar bir yorum yapılamıyacağı, "ehliyet"

kelimesinin "öğrenci ehliyeti"ni de kapsadığı görüşlerine yer vermiştir. Binghams Motor Claims Cases 7th Edition sayfa 774'de yer alan bu kararın özeti şöyledir:-

> "Dunne, who held only a provisional licence to drive, was driving Griffin's car with his permisson. He was unaccompanied and the car was without "L" plates. Griffin's insurance policy was expressed to indemnify any person driving with his permission provided that "such person holds a licence to drive" the car. An accident having occurred, the insurers refused to indemnify Dunne. HELD: They were bound to do so: (I) it was impossible to construe the policy so as to restrict the meaning of the word "licence" to that of a full licence. The Road Traffic Act 1960 uses the word "licence" to include both types of licence. It cannot be said that a man has not got a licence to drive a car on the road merely because he has failed to comply with a condition upon which he has been granted a licence; (2) a condition of the policy requiring the insured to take all reasonable steps to safeguard the car from loss and damage was not broken by allowing Dunne to drive. That condition was concerned with the physical condition of the car and did not cover damage caused by negligent driving or driving by somebody in contravention of the terms of his licence."

KKTC'de yasal durumu açıklayan 21/74 sayılı yasadır. Ancak bu yasadan önce yürürlükte olan Motorlu Araçlar '3. Şahıs Sigorta' Yasası 1954'ün tefsir maddesi olan 2. maddesinde "sürüş ehliyeti" (driving licence) açıklaması yer almaktadır. İlgili 2. madde aynen şöyledir:

> "driving licence" means a licence to drive a motor vehicle granted under the provisions of the Motor Vehicles and Road Traffic Law."

Tadil edilmiş şekli ile 21/74 Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Yasası altında isdar edilen 99/74 Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Tüzüğünün 25(1) maddesi şöyle demektedir:

> "45. madde hükümlerine tabi olmak şartıyla,sürüş ehliyeti olmayan bir sürücünün her hangi bir yolda motorlu araç kullanması yasaktır; hiçbir kimse

sürüş ehliyeti olmayan bir şahsı herhangi bir yolda motorlu araç sürmesi için istihdam etmemeli, kendisine motorlu araç sürmesine müsaade etmemeli ve riza göstermemelidir."

Ayni Tüzüğün 27.(1) maddesi aynen söyledir:

"Dilekçe sahibi, kendisine sürüş ehliyeti verilmesi için dilekçe sunduğu tarihten önceki son üç ay zarfındaki her hangi bir zaman, sürüş ehliyeti almak için yapılan kanuni imtihanı geçtiğine dair Mukayyidi tatmin etmedikçe sürüş ehliyeti verilmesi yasaktır."

"Öğrenci sürüş ehliyeti" ile ilgili olarak kaleme alınmış 29. madde ise şu kuralları koymaktadır:

"29(1) Mukayyit sürüş ehliyeti almak isteyen bir şahsa motorlu araç sürmekle eğitilmesi ve 35. maddenin öngördüğü imtihana girmesi imkânının o şahsa sağlanması için bu tüzüğün Birinci EK'indeki Forma XII şeklinde veya Mukayyidin ilgili zamanda tespit edeceği başka herhangi bir şekilde dilekçe sunulması ve dilekçe sahibinin (2)'inci fıkra hükümlerine riayet etmesi ve kanunun Ek'inin II. Kısmında gösterilen kanuni ücretleri ödemesi üzerine, dilekçe sahibine altı aylık bir süre için geçerli olan bir öğrenci ehliyeti verebilir. Bu ehliyet, bu Tüzüğün birinci Ek'indeki Forma XIII şeklinde veya Mukayyidin ilgili zamanda tesbit edeceği başka herhangi bir şekilde (4) ve (5)'inci fıkraları ihtiva ettiği şartlara tabi olarak verilir. (Ek I, Forma XII, ek I Forma XIII)

(2).....

Ek I Forma XII

(3) Dilekçe sahibi öğrenci ehliyeti verilmesi için gerekli evsafı haiz olduğu yolunda müfettişi tatmin etmesi ve (2)'nci fıkrada öngörülen imtihanda başarılı olması üzerine müfettiş, dilekçe sahibinin getirdiği öğrenci ehliyeti dilekçe forması üzerinde bu hususu tasdik eder ve öğrenci ehliyeti verilmesi için formayı Mukayyide gönderir. Dilekçe sahibinin sürmek istediği aracın tipi ile bu şekilde verilen ehliyetin yürürlükte bulunduğu süre zarfında riayet etmeğe mecbur olduğu şartları tasdiknamede gösterilir.

(4) Öğrenci ehliyeti, sadece, sahibi kanuni imtihanı geçene kadar aşağıdaki şartları yerine getirmesi şartıyla verilir.

(a) Öğrenci ehliyeti sahibi, araç birden fazla şahıs taşımak için yapılmamış veya tanzim edilmemiş olduğu haller hariç, aracı, aracın içinde ve yanında oturan bir şahsın nezaretinde kullanmalıdır. Bu şahsın geçici bir ehliyet veya öğrenci ehliyeti olmayan ve kendisine öğrenci ehliyeti sahibinin kullanmakta olduğu aynı sınıftaki bir motorlu aracı kullanma hakkı veren geçerli bir sürüş ehliyeti bulunmalıdır; Öğrenci ehliyeti sahibi araçta yukarıda söz konusu şahıstan başka herhangi bir yolcu bulunması halinde aracı kullanamaz: ancak motorlu iki tekerlekli, yolcu taşımak için yapılmış yan arabası bulunmadıkça bu bend maksatları bakımından bir şahıstan fazla şahıs taşımak için yapılmış veya tanzim edilmiş sayılmaz.

(b) Öğrenci ehliyeti sahibi, motorlu iki tekerlekli(ek mekanik sevk sistemi takılabilecek tandem tipi birbiri ardına oturacak yerleri olan) bisiklet hariç) halinde kendisine motorlu bisiklet sürüş hakkı veren bir sürüş ehliyeti, öğrenci ehliyeti hariç, sahibi olmayan bir yolcu taşıyamaz;

(c) Aracın üzerinde öğrenci ehliyeti sahibi tarafından kullanılmakta olduğu sırada bu Tüzüğün üçüncü Ek'inde gösterildiği şekilde ön ve arka tarafından görülebilecek bir yerde açıkça teşhir edilen bir ayırt edici işaret bulunmalıdır. Ancak, öğrenci, bir aracı, sahibi bulunduğu ehliyet gereğince kullanmaması halinde, bu gibi ayırt edici bir işaret araç üzerinde teşhir edilmez.

(d) Kullanılmakta olan aracın hiç olmazsa el freni aracı kullanmakta olan şahsa nezaret eden tarafından kolayca kullanılabilecek bir şekilde imal veya tanzim edilmelidir.

(e) Araç, ehliyette tesbit edilen saatlerde, yollarda veya bölgelerde kullanılmalıdır.

(5) .....

(6) Yukarıdaki (4) ve (5)'inci fıkraların ihtiva ettiği şartlar kanun, kural veya uluslararası mükellefiyet gereğince KKTC'de geçerli sayılması halinde yabancı bir ülkede verilmiş olan ve bu madde gereğince verilecek bir öğrenci ehliyeti

ile ayni mahiyetteki (sürüş ehliyeti verilen izne bakılmaksızın) herhangi bir öğrenci ehliyetine de uygulanır."

İlgili Tüzüğün Ek I Forma XIII'de yer alan öğrenci sürüş ehliyeti şekli aynen şöyledir:-

"FORMA XIII

(Madde 29(1) ve 40)

ÖĞRENCİ EHLİYETİ NO.....
(Nizamname Madde 31)
K.K.T.C. Motorlu Araçlar Mukayyitliği tarafından verilmiştir. .....sayılı kimlik kartı sahibi .....adresinde ikamet eden Bay/an .....'e .../.../19... tarihinden .../.../19... tarihine kadar (her iki tarih de dahil) .../.../19... tarihinde ..... sınıfı motorlu araç sürmesi için ehliyet verilir.
Doğum tarihi .../.../19...
Ücret. 3000TL."

Sırası gelmişken belirtmekte fayda vardır ki huzurumuzdaki meselede yukarıda alıntısı yapılan 29(1) maddesi uyarınca verilen öğrenci sürüş ehliyetlerinin 99/74 sayılı Motorlu Araçlar Tüzüğünün Ek I Forma XIII'de görüldüğü şekilden başka bir şekil ve şartlara tabii olarak verilmiş olduğu hususunda herhangi bir iddia veya delil bulunmamaktadır.

99/74 Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Tüzüğünün sürüş ehliyeti iptali ile ilgili 30. maddesi şöyledir:

"Sürüş Ehliyetinin İptali, Taliki v.s
30.(1) Mukayyit, takdir yetkisini kullanmak suretiyle ve (2)'nci fıkra hükümlerine tabi olmak şartıyla ilgili hususta alacağı bir kararla aşağıdakileri yapabilir.
(a) Herhangi bir sürüş veya öğrenci ehliyetini veya geçici ehliyetin geçerliliğini iptal ve talik edebilir; veya

(b) Sürüş veya öğrenci veya öğrenci ehliyeti veya geçici bir ehliyet verilmesi için dilekçe sunan bir şahsın, Mukayyidin kanaatına göre, motorlu araç sürmeğe uygun olmadığını gösteren şartlar altında bir motorlu araç sürmekle ilgili herhangi bir suçtan Mahkeme tarafından mahkûm olması veya dilekçe sahibinin önceden aldığı ehliyetini sahtekarlıkla aldığından veya böyle bir ehliyet verilmesinin amme güvenliği için tehlikeli olacağından tatmin olması halinde sürüş ehliyeti verilmesi için sunulan dilekçeyi reddedebilir. Bu bend maksatları bakımından "Mahkeme" tabiri Askeri Mahkeme veya Kıbrıs Türk Silahlı Kuvvetleri veya Polis Kuvvetleri mensuplarının tabi olduğu herhangi bir disiplin kurulunu da ihtiva eder.

İptal ve Talik ile İlgili Karar.

(2) (a) Mukayyit herhangi bir sürüş ehliyetinin geçerliliğini iptal veya talik etmeden veya bu gibi herhangi bir ehliyet verilmesi için sunulan bir dilekçeyi reddetmeden önce tasarlanmakta olan karar gerekçesini ilgili şahsa gerek şahsen gerekse bilinmekte olan son posta adresine gönderilecek mektupla yazılı olarak tebliğ eder ve aynı tebligatta kendisini bu tebligat tarihinden on dört güne kadar bu kararın alınmaması için sebep göstermeğe davet eder. Yukarıda söz konusu on dört günlük mühletin sona ermesinden sonra Mukayyit, gösterilen sebepleri mümkün mertebe en erken bir zamanda incelemeğe veya bu mühletin herhangi bir sebep gösterilmeden geçmesi üzerine ehliyetin iptal veya taliki veya sunulan dilekçenin reddi hakkında mümkün mertebe en erken bir zamanda kesin bir karar almağa ve bunu ilgili şahsa bildirmeğe mecburdur.

(c) Mukayyit, yukarıdaki (a) bendinin ihtiva ettiklerine bakmaksızın, bir sürüş ehliyeti sahibinin sağlık durumunun kötüleşmesi veya motorlu araç sürmesini amme güvenliği için tehlikeli yapabilecek bir hastalık

veya bedeni sakatlıktan muzdarip olması nedeniyle bir sürüş ehliyetinin geçerliliğini derhal iptal veya talik edebilir. Mukayyit böyle bir durumda bu hususstaki kararını vakit geçirmeden ehliyet sahibine tebliğ etmeğe ve kendisine güvenlik içinde sürüş yapmağa muktedir olduğunu gösteren bir sağlık raporu ibraz etmekle bu gibi karara karşı çıkmak hakkına sahip olduğunu da bildirmeğe mecburdur. Ehliyet sahibi, bu amaçla 28. maddenin 4. fıkrasında gösterilen hastalık ve bedeni sakatlık durumları hariç motorlu araç sürüş kabiliyeti veya münasipliği hakkında sağlık muayenesine tabi tutulmasını talep edebilir. Ehliyet sahibi bu gibi muayeneyi geçmesi halinde iptal veya talik edilmiş ehliyet kendisine iade edilir.

3. Mukayyidin bir sürüş ehliyeti sahibinin sürüş kabiliyeti ile ilgili olarak yeni bir imtihana tabi tutulması gerektiğine inanmak için sebep bulması halinde Mukayyit kendi takdirine göre bu gibi ehliyetin geçerliliğini talik edebilir ve sahibini ücretsiz yapılan bir imtihana tabi tutulmaya mecbur edebilir.
4. Bu madde gereğince herhangi bir ehliyetin iptal veya taliki üzerine ehliyet sahibi ehliyeti vakit geçirmeden Mukayyide iade etmeğe mecburdur. Bu gibi bir ehliyet için ödenmiş olan harçlar hiçbir halde geri verilmez.
5. Ehliyet sahibinin bu maddenin yukarıdaki 4’ncü fıkrası gereğince mecbur olduğu şekilde ehliyeti Mukayyide iade etmeyi reddetmesi halinde ehliyet herhangi bir polis organı tarafından müsadere edilerek Mukayyide iade edilebilir.
6. Herhangi bir ehliyetin geçerliliğinin iptal veya taliki veya ehliyet verilmesi ile ilgili dilekçenin reddedilmesinin ehliyet sahibinin sürüşünü amme güvenliği için tehlikeli yapabilecek bir hastalık veya bedeni sakatlık durumunda başka sebepler dolayısıyle yapılması halinde bu gibi karardan kanuni menfaatleri haleldar olan şahıs Mukayyidin bu hususstaki kararının tebliğ edilmesinden on dört günlük bir süre içinde Bakanlar

Kuruluna istinaf edebilir. Bakanlar Kurulunun bu hususstaki kararı nihaidir.”

Görüleceği gibi ilgili makamlarca verilmiş olan herhangi bir ehliyet iptal edilinceye kadar geçerlidir ve bu durumda “Yasalar veya nizamnameler uyarınca verilen ehliyet” sigorta kapsamına girmektedir.

Ayni Tüzüğün 29(4) maddesi altında belirtilen kurallar, örneğin, öğrenci ehliyeti ile araç kullanan bir şahsın yanında sürüş ehliyetine haiz bir kişi bulunmasına ilişkin şart, yerine getirilmemiş olsa bile, böyle bir durum otomatik olarak öğrenci sürüş ehliyetini geçersiz kılmamakta, keza sigorta kapsamı dışına itmemektedir. Bir öğrenci ehliyetinin verilmesi için 99/74 Motorlu Araçlar ve Yol Trafik Tüzüğünün 29. maddesinin 4. fıkrası tahtında öngörülen “şartlar” önceden verilmiş olan bir ehliyetin geçerliliğini etkileyen önşart değildir, sadece araç kullanırken uyulması gereken bir şart niteliğini taşımaktadır. Bir başka deyişle, yanında ehliyet sahibi bir kişi bulunmadan bir şahsın “öğrenci ehliyeti”nin geçersiz olacağına dair ilgili Motorlu Araçlar Tüzüğünde herhangi bir kural bulunmamaktadır.

Nerede kaldı ki, ayni Tüzüğün 30. maddesi tahtında “ehliyeti iptal etme” nedenleri arasında böyle bir nedenle öğrenci ehliyetinin iptal edileceği ya da geçersiz sayılacağına dair bir neden yer almamıştır. Ancak böyle bir neden her halükârda öğrenci sürüş ehliyetinin iptal nedeni olarak telâkki edilse bile geçerli bir ehliyeti iptal etme yetkisi Motorlu Araçlar Mukayyidinin (30. madde tahtında) takdirine kalmış bir husustur.

Hemen belirtmek gerekir ki konu ile ilgili olarak yasa koyucunun ortaya koyduğu kurallara baktığımız zaman geçerli bir öğrenci ehliyetini haiz bir kişinin motorlu bir araç

kullanırken söz konusu tüzüğün öngördüğü şartlara uymak zorunda olduğunu söylememiz gerekir. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi "kullanım" şartlarına uyulmaması öğrenci sürüş ehliyeti sahibi bir kişiyi sigorta kapsamı dışına çıkarmamaktadır.

Bu itibarla, yanında sürüş ehliyetine sahip bir kişi olmadan, öğrenci ehliyetini haiz bir kişinin motorlu araç kullanmasının sadece cezai sorumluluk açısından önem arzettiği ancak böyle bir durumun gerek kendiliğinden gerekse yukarıda Rendlesham v. Dunne davasında belirtilen ve benimsediğimiz görüşler çerçevesinde öğrenci sürüş ehliyetini geçersiz kılmadığı ya da bu şekilde araç kullanan şahsın sigorta kapsamı dışında kabul edilemeyeceği görüşündeyim.

Mahkeme: Yukarıdaki tüm nedenlerden dolayı birleştirilmiş olarak yapılan istinaflar, oybirliği ile, reddedilir. Meselelere has olgular çerçevesinde masraflarla ilgili herhangi bir emir verilmez.

Taner Erginel	Nevvar Nolan	Gönül Erönen
Başkan	Yargıç	Yargıç

27 Haziran 2002